

[Stinus]

gøres en aktiv indsats for om muligt at hindre, at en ny koldkrigssituation endsigende en militær konfrontation får lov til at udvikle sig.

Det er på den baggrund, det radikale venstre i dag er med til at spørge om regeringens sikkerhedspolitiske overvejelser i lyset af de skærpede internationale relationer. Hvorfor var og er det så magtpåliggende for Sovjetunionen at sikre sig herredømmet over Afghanistan? Er det den gamle drøm, som også fandtes i zarernes Rusland, om adgang til Det indiske Ocean? Er det frygt for de muslimske oprøreres sejr over et udueligt moskavastøttet styre med en ny, antisovjetisk regering som sandsynligt resultat? Er det frygt for den kædereaktion blandt Sovjetunionens egne muslimer, en sådan sejr kunne have? Er det et led i Sovjetunionens ekspansion mod Mellemøsten og landene omkring Den persiske Golf? Var det udnyttelse af den situation, at USA var bundet af gidseldramaet i Iran og i øvrigt stod svagt i hele den muslimske verden? Var det en kombination af disse og måske endnu flere elementer? Skyldtes den russiske aktion i Afghanistan frygt eller usikkerhed efter mange tegn på, at afspændingspolitikken alligevel var slået fejl, i hvert fald foreløbig? Vi må aldrig være bange for at medgive Sovjetunionen og dens ledere den samme ret til frygt og usikkerhed over for os og vore motiver, som vi gør krav på over for dem.

Der er mange spørgsmål og ingen sikre svar. Meget tyder dog på, at de russiske ledere fejlvurderede situationen og ikke havde forudset den verdensomspændende skarpe reaktion, som foreløbig har resulteret i et russisk modsætningsforhold til både den alliancefri verden og det store flertal af muslimske lande.

Følgerne heraf og af de skridt, der indtil nu er taget af den amerikanske præsident, er alvorlige for Sovjetunionen, men for verden i øvrigt er følgerne også alvorlige. Der er delte meninger om, hvad suspensionen af den amerikanske korneksport til Sovjetunionen og af visse teknologiske overførsler vil komme til at betyde, men af direkte faretruende karakter er nedfrysningen af SALT II – muligvis også SALT III, endnu før forhandlingerne er kommet i gang – og det oprustningskapløb, som nu vil accelerere. Der er en fare for, at verden vil blive domineret af mi-

litær tankegang, og det er der grund til at advare imod. Et militært samarbejde mellem USA og Kina vil øge frygten i Sovjetunionen. Det samme vil japansk oprustning. Og fornyet amerikansk oprustning af et ikke demokratisk styret Pakistan, som nu er i stand til at fremstille sin egen atombombe, vil skabe frygt og usikkerhed i Indien. Resultatet vil være øget russisk oprustning og et nyt pakistansk-indisk våbenkapløb.

Men lederne i Kreml må da have forudset dette og været parate til at betale prisen. Eller har de forregnet sig og er parate til et tilbagetog? Ikke nødvendigvis et øjeblikkeligt fysisk tilbagetog fra Afghanistan – et sådant prestigetab vil Sovjetunionen ikke kunne tage – men en klar tilkendegivelse om, at et tilbagetog kun er et spørgsmål om tid.

Den amerikanske veterandiplomat George F. Kennan har brugt udtrykket overreaktion om de foranstaltninger, præsident Carter har taget skridt til, og udtalt, at der med disse foranstaltninger er skabt en farlig krigsatmosfære.

Det må være en dansk opgave, som det må være det for andre små og mindre lande, at arbejde for, at vi igen kommer ud af denne krigsatmosfære, uden at det går ud over den solidaritet, som vi også i denne situation bør vise vore NATO-allierede, men solidariteten bør ikke gå ud på blindt at tilslutte sig ethvert forslag om øget oprustning. Det var en af grundene til, at det radikale venstre i går stemte for et dagsordensforslag her i tinget.

Situationen nu kræver mere end nogen sinde en aktiv afspændingspolitik og overvejelser om en sikkerhedspolitik i udtrykkets videste betydning. Det radikale venstres nylig fremsatte forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et sagkyndigt og uafhængigt udvalg til at undersøge og vurdere problemerne omkring dansk sikkerhedspolitik er til debat senere i dag, men der er grund til allerede nu at understrege, at behovet for en sådan undersøgelse og vurdering er mere påtrængende end nogen sinde.

Danmark har mange strenge at spille på. Vi har ved flere lejligheder i FN oplevet, at Danmark har særlige muligheder som et lille, nordisk land. Det gælder nu om at udnytte disse muligheder fuldt ud for at være med til at hindre en udvikling, som kun yderligere vil styrke høgene i både Øst og Vest. I situa-